

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugo-
slaviji 80 Din, za
inozemstvo 100 D

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon šte. 50, upravlštva šte. 328

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp: peti-vrsta
maloglasni po 156
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-30, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vsilica po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondeljka in
dneva po prazniku

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Voditelji opozicije o položaju.

Belgrad, 4. avgusta. (Izv.) Voditelji opozicije Korošec, Davidović in Joca Jovanović so imeli danes dopoldne sestanek v demokratskem klubu. Razpravljali so o splošnem položaju. Vsi znaki kažejo, da je vlada popolnoma zaigrala. V interesu države in ljudstva je, da ta vlada zapusti svoje odgovorno mesto in prepusti upravo države drugim ljudem, ki bodo znali ljudske interese bolj va-

rovati in ščititi. Posebno so voditelji opozicije razpravljali o hudem terorju po Srbiji in Črni gori. Demokrati bodo v prihodnjih dneh poslali h kralju posebno deputacijo, da mu predloži dokumente o dosedanjih hudih nasiljih in da ga obvestijo o terorju, ki ga izvršujejo policijske in politične oblasti nad pristaši demokratske in drugih opozicijskih strank.

Vlada brez dohodkov.

Belgrad, 4. avgusta. (Izv.) Marka Gjuričića še niso niti pokopali, pa se je med številnimi ministrskimi kandidati v radikalnem klubu za njegov portfelj že razvila ljuta borba. Na najrazličnejše načine se ugiba, kdo bo postal njegov naslednik. Vse skupine v radikalnem klubu se živahno pripravljajo na to, da bi to mesto zasedel njihov član. Radi te borbe in radi preštevilnih kandidatov ter negotovosti položaja, v katerem se vlada nahaja, pa se zdi, da se to vprašanje ne bo rešilo, dokler se zopet ne bo sestala narodna skupščina.

Gotovo je, da se skupščina ne bo sestala pred 20. oktobrom, pred rokom, ki je v ustavi določen, da se mora skupščina sestati. Vlada si ne upa sklicati skupščine, ker ji ne more predložiti nobenega dela in ker se boji kritike svojega neplodnosnega in škodljivega delovanja. Vlada se sploh nahaja v velikih skrbih. V proračunu določeni dohodki se ne realizujejo. Tako vlada ne more izplačevati

številnih kreditov, ki so v proračunu odobreni.

Zlasti se to pozna pri železniškem ministstvu, kjer vlada tako velik zastoj, kakršnega dosedaj še ni bilo. Dohodki železnice so znatno zaostali. Vedno bolj se kaže napačna politika, ki so jo vodili v železniškem ministstvu. Skoro polovica vagonov je nesposobnih za promet. Tudi stroji se pravočasno ne popravljajo. Skoro vsak teden je treba izranžirati celo vrsto lokomotiv. Tekom poslednjega tedna je bilo treba izranžirati 22 strojev. Če se v najkrajšem času ne bo pričelo z energično in temeljito remeduro, bo nastala velika zmešnjava.

Isto je v drugih ministrstvih. Zato ni čudno, če se kriza čimdalje bolj veča. Prazne fraze ministrov, ki so za to izvoljeni, kakor minister Pucelj, te krize ne bodo rešile. Vlada sama dobro občuti težavni položaj, vendar si tega stanja ne upa priznati, zato ničesar ne stori za zboljšanje razmer.

Rekonstrukcije ne bo.

DOGODKI V JUŽNI SRBIJI.

Belgrad, 4. avgusta. (Izv.) Iz Uzunovičevih okolice se dementirajo vesti o kakšni veliki rekonstrukciji. Če bo sploh ta vlada ostala na krmilu, potem se bo rekonstrukcija izvršila šele v jeseni. Načelnik oddelka za javno varnost Žilka Lazić in poveljnik orožništva general Tomić sta obiskala predsednika vlade in mu poročala o stanju v Južni Srbiji. Tomić je še poročal o dogodkih na Črnem vrhu, ki so vedno bolj zaviti v skrivnostno temo. Kljub temu, da je poteklo že skoro teden dni po

teh dogodkih, vlada še vedno nima natančnih podatkov. To je čudno in je vzbudilo splošno pozornost. Vesti o kakih korakih pri bolgarski vladi se demantirajo. Dosedaj se še ni odposlala niti nota, niti se niso pri bolgarski vladi storili kakšni drugi koraki. Čakajo na Ninčičevo vrnitev iz Bleda, katerega pričakujejo jutri. Nato bo vlada sklepala o morebitnih korakih. Zdi se, da je bila cela stvar prvotno malo prenačeljena in da se bo tudi v tem smislu končala.

Intervencije naših poslancev.

Belgrad, 4. avg. (Izv.) Poslanec dr. Kulovec je danes v kmetijskem in notranjem ministstvu ponovno interveniral za podporo po toži oškodovanim v novomeški okolici. Nadalje je dr. Kulovec obiskal železniškega ministra Vaso Jovanovića in pri njem interveniral radi odpuščanja železniških delavcev na slovenskih progah. Odpustili so se radi tega, ker

ni bilo kreditov. Minister je obljubil, da bo podpisal več kreditov, od katerih bo dobilo večji del ljubljansko ravateljstvo, da se lahko delavci zopet zaposlijo.

Belgrad, 4. avg. (Izv.) Posl. Stefan Falež je danes v kmetijskem ministstvu interveniral, da naj ministristvo letos poskrbi čim cenejšo živinsko sol in umetna gnojila.

Teror radikalov v Južni Srbiji.

Belgrad, 4. avg. (Izv.) V nedeljo se je v vasi Rilec vršil shod demokratske stranke. Na shod so prišli izzivati radikali in izzvali pretep, v katerem je bil ubit demokrat Svetoslav Mikić. Namesto, da bi oblasti poklicale na odgovornost napadalce, pa obtožujejo na-

padene. Demokratski klub je danes izdal komunique, v katerem zavrača notranje ministristvo in poročila vladnega časopisa o teh dogodkih. Demokratski klub vztraja na svojih informacijah in trdi, da so pravilna, dočim so ostale neresnične in tendenciozne.

Nikičevci se zelo gibljejo.

Belgrad, 4. avg. (Izv.) Nikičevi poslanci, ki so zadnje čase delovali med ljudstvom, se hvalijo z uspehi. Njihov klub je danes dal izjavo, v kateri pravi, da so Nikičevci svojo aktivnost prenesli med ljudstvo. Njihova akcija je rodila nepričakovane uspehe. V HSS zbrane mase se treznijo in se osvobojujejo absolutizma vodstva Radičeve stranke, ki misli, da je dobro, kar je po njegovem mnenju dobro. V komuniqueju se pravi, da Nikičeva akcija vzemirja vodstvo HSS. Zato so nujno sklenili, da mora sam Stjepan Radić v Bosno in Dalmacijo. Radičevci širijo o Nikičevcih vesti, da terorizirajo pristaje HSS. Komunique pravi, da so vse te vesti neresnične. Ljudstvo je sito praznih fraz in zahteva treznega in poštenega dela.

ODBOR ZA POGREB + MARKA GJURIČIČA.

Belgrad, 4. avg. (Izv.) Za svečanosti ob pogrebu Marka Gjuričića se je osnoval poseben odbor, v katerem so zastopniki vseh ministrstev, skupščine in občine. Odbor je na današnji seji razpravljal o tehnični strani pogreba, ki se naj izvrši kar najbolj svečano in na državne stroške.

„Pri nas je vse mogoče.“

Belgrad, 4. avg. (Izv.) Anketni odbor je danes nadaljeval svoje delo. Na dnevnem redu je bila razprava o bencinski aferi. Čitala so se obširna poročila bivšega državnega podtajnika Pere Jovanovića. Imenovani brani stališče prodajalca bencina Petra Rajkovića. Za škodo dela odgovorne državne organe, ki so imeli s to zadevo posla. V poročilu se na nekem mestu pravi, da se kaj podobnega ne bi moglo dogoditi na celem svetu, razen pri nas, kjer je vse mogoče. Prihodnja seja bo jutri.

RIM POZDRAVLJA GENERALA NOBILE.

Rim, 4. avgusta. (Izv.) General Nobile, ki je plul z Amundsenom čez severni tečaj, se je včeraj vrnil preko Neapla v Rim. V Rimu so mu priredili nad vse slovesen sprejem in so ga na kolodvoru sprejeli ministri. V vladni palači ga je sprejel Mussolini in navzočnosti norveškega poslanika. Ko se je pokazal na balkonu, mu je množica priredila dolgotrajne ovacije. Mussolini je imel govor, v katerem je izrekel generalu zahvalo v imenu vse Italije. Mesto je vse v zastavah.

Panazijska konferenca.

London, 4. avgusta. (Izv.) »Times« poročajo iz Tokio, da se v Nagasaki vrši panazijska konferenca, ki se je udeležuje 51 odposlancev iz Japonske, Indije, Filipinov, Siam in Koree. Poslanec Imasado je konferenco otvoril. Za predsednika je bil izvoljen poslanec Norimoto. Radi sovražstva proti Korejcem Kitajci konferenco bojkotirajo. Konferenca ni politična. Vendar se vlade bojijo njenih sklepov in so odposlanci močno zastraženi. Japonci so stavili celo vrsto predlogov. Med drugim zahtevajo: sodelovanje Azijscev, pospeševanje gradbe transazijskih železnic, za olajšanje kreditnega prometa med azijskimi glavni mestih, ustanovitev bančnih zavodov za olajšanje kreditnega prometa med azijskimi narodi in ustanovitev velike družbe za pospeševanje azijske trgovine. Japonski nasprotniki konference pripovedujejo, da največ delegatov nima nikakega pooblastila in

nikogar ne zastopa in bo konferenca komaj imela kaj koristnih uspehov. »Daily Telegraph« javlja, da konferenci prisostvuje tudi bivši ruski general Semenov vendar ne kot delegat.

»Daily Mail« poroča iz Nagasaki: To je prvi kongres v svetovni zgodovini, na katerem zahtevajo zastopniki nebelih ras enakopravnost z belo raso in obsojajo nadvlado belih. Kitajski in indijski zastopniki so imeli ostre protiangliške govore, v katerih so izjavili, da sta Anglija in Avstralija sovražni Japonski, Japonci pa so poudarjali sovražnost Amerike. Japonska delegacija ima tudi štiri državne poslanca. Na programu konference je predvsem predlog za osnivanje »Zveze azijskih ras«, ki naj skrbi za obnovo vzhodne civilizacije. Azija hoče nekaj konkretnjšega kot so statuti Društva narodov.

Nov papežev opomin k utrditvi miru.

Rouen, 4. avg. (Izv.) V Le Havre se vrši tudi letos kot vsako leto med počitnicami »Socialni teden« francoskih katolikov. Po naročilu sv. očeta je kardinal Gasparri poslal predsedniku socialnega tedna msgru Villerabel, nadškofu v Rouen pozdravno pismo. V pismu pravi sv. oče: Če so narodi ločeni po državnih mejah, to še ni nikak dokaz, da se ne smejo zanimati za medsebojen napredek in medsebojno blagostanje. Ker se je pozabilo na to resnico, so nastale usodne posledice in ni težko ugotoviti, da je bil tudi zadnji mir

bolj mir po formi kot mir po dejanju kajti on ni mogel odstraniti ogromnih težkoč, ki danes še obstojajo. Tudi v tem pogledu, v tej boleči skrbi, predstavlja program 17. tega »Socialnega tedna« več kot obljubo za boljše bodočnost. In ker so imeli prireditelji prvo skrb, da vodijo studije in razprave v luči navodil sv. stolice, ne dvomimo nad uspehom. Kajti ravnali se bomo popolnoma po naukih najvišjega državnika Kristusa, ki edini more uresničiti željo, ki jo je povedal apostolom pri zadnji večerji: »Pax vobisc«.

Mehikanska vlada odklanja pogajanja.

Newyork, 4. avgusta. (Izv.) Predsednik Calles je odklonil posredovalno ponudbo bivših mehikanskih škofov in izjavil, da bo vlada z vso odločnostjo nadaljevala izpeljavo sedanje zakonodaje. Razne osebnosti pa so vendar stopile v zvezo s cerkvenimi knezi in ministrom za pravosodje ter skušajo ustvariti možnost za pogajanja. Predsednik Calles je dobil nepričakovano pomoč od prejšnjega predsednika republike Obregona, ki je javno obdolžil cerkvene kneze, da so oni zakrivali boj z državo. Sicer pa je nastopilo precejšnje pomirjenje, ker je vlada takoj zopet dovolila prost vstop v cerkve, ko so upravni organi inventirali premoženje.

Rim, 4. avgusta. (Izv.) Boj med cerkvijo in državo v Mehiki je sv. oče zelo potr. Napram svoji okolici je papež izražal ostre obsodbe nad ukrepi mehikanske vlade. Pred sveto mašo v spomin sv. Frančiška Asiškega je sv. oče prebil vso noč v molitvi in sploh ni legel k počitku.

Santiago, 4. avgusta. (Izv.) Nadškof v Santiagu je poslal nadškofu v Mehiki tale brzojav: Pekel ne bo zmagal nad cerkvijo.

Angleška premogovna kriza.

London, 4. avgusta. (Izv.) Angleški parlament je danes zaključil poletno zasedanje in nastopil počitnice. Ako rudarska kriza ne bo kmalu rešena, se bo moral parlament sestati koncem vsakega meseca za nekaj dni, da se podaljšajo odredbe o izjemnem stanju. Redno delo parlamenta se prične zopet v oktobru.

London, 4. avgusta. (Izv.) Vsled še vedno nerešene rudarske krize in ker stoji vlada zopet pred začetkom novih pogajanj z rudarji, ministrski predsednik Baldwin ni mogel odpotovati v Aix le Baine. Tudi številni poslanci so raditega morali med parlamentarnimi počitnicami ostati v Londonu. Pričakovati je, da se kmalu zopet začne pogajanja, ker je izvršilni odbor rudarskih organizacij ponovno predložil nove predloge.

London, 4. avgusta. (Izv.) Zgornja zbornica je sprejela načrt za reorganizacijo rudarske industrije.

MELLON V ZENEVI IN RIMU.

Pariz, 4. avgusta. (Izv.) »Matine« javlja iz Zeneve, da je prispel tja ameriški državni tajnik za finance Mellon. Mellon je izjavil, da je nameraval odpotovati v Evropo samo na počitnice, med tem pa je prejel brzojavko predsednika Coolidgeja, ki ga sili, da poprime za delo. Že v Parizu se je pečal s finančnimi vprašanji in se bo v isti zadevi podal tudi v Rim, kamor je med tem že odpotoval.

ZVIŠANJE OBTOKA FRANCOSKIH FRANKOV.

Pariz, 4. avgusta. (Izv.) Francoska državna banka zahteva zvišanje obtoka novčanic, da bo mogoče kriti potrebe trgovine in industrije. »Quotidien« naglašja, da pomeni ta zahteva novo inflacijsko nevarnost. Parlament je danes s 550 proti 6 glasovom sprejel zakonski načrt, ki ureja preskrbo z moko in kruhom. Finančni odbor zbornice pa je sprejel z 12 proti 7 glasovom zakonski načrt o amortizacijski blagajni. Nadalje je sprejet predlog, ki pooblašča državno banko za nakup vseh inozemskih deviz in kovanega denarja, s katerim naj se krije izdaja novih novčanic.

VELIČASTNE SLOVESNOSTI V ASSISIH.

Rim, 4. avg. (Izv.) O polnoči 1. t. m. so se začele v Assisih Frančiškove jubilejne slovesnosti. Pri polnočnici in procesiji je bilo navzočih mnogo nadškofov in škofov, naučni minister Fedele, zastopniki pokrajinskih in mestnih oblasti, korporacij itd. ter ogromne množice vernikov. Vdeležbo cenijo na 50.000 oseb.

BOLGARSKA TVORNICI VAGONOV ZGORELA.

Sofija, 4. avgusta. (Izv.) Velik požar je včeraj uničil edino tovarno za vagone v Bolgariji. Škoda znaša več milijonov. Človeških žrtev ni bilo.

Nove krivice.

Dan za dnevom prihaja iz Italije ena tožna vest za drugo. Italijanski državni se priznava vredno vneto trudijo dokazati, da se na njihove obljube ne sme nikoli ničesar dati. Ko je Italija zasedla slovanske kraje Primorja, si je skušala naklonjenost prebivalstva pridobiti z neštetihi zagotovili, da se bo spoštoval jezik, oziroma narodna kultura in institucije Hrvatov in Slovencev, čemur so mnogi verjeli. Toda, žal, te obljube niso bile odkrito mišljene in v osmih letih so italijanski vlastodržci med oficijelnim zagotavljanjem prijateljskih čustev do Jugoslavije stopnjema demontrali stavbo narodne kulture slovanske manjšine; deloma z zvijačo, demoraliziranjem slabotnih elementov in podobnimi nemoralnimi sredstvi, deloma z brezobzirnim nasiljem, ki je po fašizmu postalo »legalno« sredstvo raznarodovanja.

Zadnji čas gre fašistovska vladna politika slovanskem Primorju očitno za tem, da zaseka sekuro v korenino narodnega bita naših bratov: da zadene Slovence v njihovem cerkvenem življenju in da popolnoma osami slovansko učiteljstvo, kar ga še je. O prvi nameri smo prepričani, da se ne bo dosegla, ker bi pomenila poseg v bitne interese katolištva, oziroma Cerkev, ki se bo vedela brani proti takemu atentatu, naperjenemu proti nabožnemu življenju, nabožnim združenjem in funkcijam ter proti najsvetejšim čustvom vernikov ter njihovemu zunanemu izražanju v materinem jeziku in po duši ljudstva. Kar pa tiče slovansko učiteljstvo, je italijanska vlada razpustila njihovo društvo, s čimer je slovansko učiteljstvo kot organizirana sila prenehalo. Ker jim bo odslej nemogoče po ti poti zastopati svoje gnotne interese, bodo prisiljeni vstopiti v fašistovsko učiteljsko združenje ali pa biti čisto osamljeni, kar je seveda delj časa nevzdržno. Kot slovenski, oziroma hrvaški učitelji pa v nobenem slučaju v javnosti ne bodo več ničesar pomenili, ker narodnih interesov svojega ljudstva in njega vzgoje kot korporacija ne bodo mogli več niti simbolično zastopati, zasebno njihovo življenje in delovanje pa je kakor ono vseh naših inteligentov itak pod najstrožjo kontrolo. Brezobzirna metodika sedanjega italijanskega režima jih je z vso premišljenostjo postavila pred dilemo: ali se pofašistiti ali pa — oditi. In dočim se duhovščina, oprta na Cerkev, lahko vzdrži, bo učitelji, ki se nima nikamor nasloniti, primorani ali se ukloniti in režimu hlapčevati ali pa zapustiti deželo. To so metode, ki so vsake kulturne države nevredne in morajo zbuditi ogorčenje vsega izomikanega sveta.

Fašistovski oblastniki mislijo, da bodo na ta način slovanski jezik omejili na pogovor ob ognjišču, dočim bi v javnosti izginil popolnoma, ter ga tako zapisali izumiranju. Toda oni se motijo! Narodne kulturne vezi slovanskega prebivalstva v Italiji z našim občinim narodnim telesom so tako močne in gredo tako globoko, da bi se g. Mussoliniju preje posrečilo izpremeniti dušo vsakemu Italijanu, nego ugasniti narodno zavest v Slovincih in Hrvatih v Primorju! In če bi se mogle pretrgati vse vidne in vnanje vezi naših bratov z nami, bodo še močnejše nevidne vezil. Smešno je misliti, da bi fašizem mogel podreti, kar so zidala stoljetja, kar živi na dnu naše narodne duše, ki je tako svojevrstna in bogata, se svojega bogastva zaveda in strašno občuti najmanjšo krivico. Ako bi fašistovska vlada pomislila to in se čutila odgovorno za prihodnost svoje lastne domovine, bi ravnala s slovansko manjšino ravno narobe nego ravna, in sama zaščitila njeno narodno in kulturno samobitnost. Tako pa koplje samo greh na greh proti našemu narodu, kar pravična zgodovina ne more pustiti nepovrnjeno.

Glasilo radikalne stranke proti Orjuni.

Glavni organ radikalne stranke »Samouprava« prinaša članek o Orjuni in pravi:

»Vlada je napravila napako, da je razpustila samo del celotne organizacije in razpustila Orjuno za ljubljansko oblast in da jo je razpustila šele sedaj. To je bilo treba napraviti že po prvih izgredivih in s celotno organizacijo. Ne bi se smele niti za trenutek trpeti organizacije, ki so hotele predstavljati državo v državi, ki so s silo hotele doseči svoje cilje in se stavile nad pravni red. To ne velja samo za Orjuno, ampak tudi za Srnao in Hanao, če tudi ste zadnji dve organizaciji pokazali manj nasilnosti in se manj posluževali nedopustnih metod. Dopustna je svoboda organiziranja, toda le v zakonskih oblikah. A metode Orjune so bile stalno v nasprotju z zakonom, javnim redom in mirom in največkrat z interesi same države... Potrebno je, da vlada pravočasno reši to vprašanje in ne dopusti, da bi neodgovorni elementi v kakršnemkoli pogledu vplivali na naše javno življenje. Treba je napraviti konec orjunskega ukrobatiki, ki more imeti težje in škodljivejšje posledice, kot bi se na prvi pogled zdelo.«

Vsekakor uspeh divjaškega nastopa članov Orjune v Kranju ob navzočnosti kralja in kraljice, zastopnika vlade in velikega župana dr. Baltiča!

Madrid, 4. avgusta. (Izv.) Španske čete so se pri večerajšnjih operacijah približale mestu Sešuan na razdaljo 30 km.

K Žerjavovi agitaciji za volitve v Trg. zbornico.

Princip naših centralistov, da je treba vse spraviti v Belgrad, se je izvajal dosledno za vseh poljih našega življenja. In ta princip ni dopuščal, da bi bilo v posameznih pokrajinah, razen v centrali, še kaj odločujočih faktorjev. Preko vsega obstoječega stanja so deževala odredbe in odloki, s katerimi normalno razvit človek ni vedel, kako naj jih obrne, da dobe kak smisel za realno življenje, ker istočasno ni vedel niti tega, ali pride jutri zopet odredba, ki bo ono prejšnjega dne preuklenila na glavo. In mi moramo pač priznati, da smo se že precej privadili takim in enakim odredbam, ker nekatere le niso posegale pregloboko v socialno življenje.

Bistveno drugače je z gospodarsko stranjo našega življenja. Gospodarstvo ne dopušča eksperimentiranja, se ne da oklepati, ako hoče napredovati ali se vsaj normalno razvijati, v krpe papirjev raznih odredb in naredb, kerm ne živi od danes do jutri in ni odvisno od okolščin, ki se ustanovljajo s potezo peresa. Ono ima svoje zakone, svojo proceduro, svoj trg, svoje vršilce in — svoje zahteve!

Tipični vzgled brezglavega centralističnega upravljanja, ki ga je uvedla v Sloveniji SDS-arska politika, je zadnja famozna naredba o šolskih zvezkih. Mi si namreč ne moremo misliti, da bi tu sodelovala trezna glava, ki bi morala pomisliti, da so posledice takih korakov za narodno gospodarstvo naravnost usodne. Proizvajalec šolskih zvezkov v Sloveniji: Učiteljska tiskarna, Knjigovoznica KTD., A. Janežič, M. Bivic, Cirilova tiskarna v Mariboru, Vilko Weixel v Mariboru, Gorčar-Leskošek v Celju so si morali nabaviti stroje za črtanje, šivanje in vezanje zvezkov, so si nabavili za to leto do 120.000 kg papirja v vrednosti preko 3.000.000 Din, imajo pri tem zaposleno veliko število osebja, so se morali kot stalni preskrbovalci trga pripraviti na potrebe že pred 5 leti in — centralistična odredba naj prekriža vse, hladnokrvno kot da ne brigajo za uslužbence, ki bodo na cesti, blago, s katerim trgovci ne vedo kam, uničenje narodnega premoženja in beda ljudstva!

To je sistem, to ni posamezen slučaj! To je sistem, ki se roga v obraz trgovski in obrtni zbornici, ki hoče naš pridobitni svet, ko ga že z davki oklada, da rastejo konkurni, še šikanirani z odvzetjem vsega, kar donasa kak zaslužek in dobiček. To je že navajena praksa in evo vam zopet slučaj — oboževalci Belgrada!

Zato smo mi prepričani, da je trgovski in obrtni ter industrijski svet v Sloveniji več kot do grla sit take politike in da se ne bo dal preslepiti s kako opozicijsko dr. Žerjavovo interpelacijo, v kateri protestira proti temu, kar je SDS sama uvedla, kar je proglasila za svoj osnovni program — centrali vse, Sloveniji nič!

Kaj je vredna SDSarska interpelacija radi centralizacije šolskih zvezkov in železniških nabavk, kaj je vredno ogorčenje sedaj, da hočejo vse kompetence spraviti v eno roko, pa ne poznajo države, ko pa kaže delo SDS do sedaj, da gre sama za tem ciljem, da navedemo le en primer — zavod za zavarovanje delavcev, s katerim so odšli težki milijoni v Zagreb, odtod pa v Belgrad!

S peskom v oči ne gre več! SDS-arska politika nosi boben v roki za Slovenijo, to ve danes vsak trgovec, industrijalec in obrtnik in nobeno natičevanje o »brezbožnikih, verskih indiferentistih, političnih preukuhih, švadronejih, moralnih propalcah«, kot jih krščejo »Jutro«, ker so obrnili hrbet od njega, jih ne bo privabilo, da bi šli v lastno skledo pljuvat in volit — SDS-arske kandidate!

Kako pojmuje »Jutro« trgovski, industrijski in obrtni stan.

»Jutro« je zliilo v svojem večerajšnjem uvodniku na trgovce, industrijce in obrtnike, ki so sili SDSarskega centralističnega klanjanja in plačevanja harača »SDS«, ki ne marajo biti njen plen po zgledu Jadranske banke, tole gnojnico: »to so elementi, ki se rekrutirajo iz vrst raznih malkontentov, političnih špekulantov, gospodarskih švadronejev, katerim so osebne ambicije in korist vse, stranska stvar pa splošni interesi slovenskega gospodarstva... Falični elementi s prirojenim jim intrigantstvom in zgararstvom.«

Solidni slovenski trgovski svet in obrtniški stan ne sme molčati na tako grde in neizmerno surove izlive SDSarskega tiska, iz katerega odmeva fanatično-bolno partizanstvo ljudi, ki hočejo s takim psovanjem — dvigniti stanovstvo trgovske zbornice!

RESOLUCIJA IZ JUŽNE SRBIJE.

Zrušenje nacionalnih delavcev iz južne Srbije je izdalo povodom umora Hadži Popovića in poslednjih komitskih vpadov obširno spomenico, v kateri opisuje značaj in povod teh dogodkov ter zahteva od vlade v Belgradu, da stori vse korake in prisili Bolgarijo, da razpusti macedonske organizacije. Če bi pa Bolgarija tega ne bila v stanu, naj izposluje naša država skupno z Grčijo in Romunijo mandat od Društva narodov, da se uničijo te organizacije.

Za samoupravo Ljubljane

Odpor proti sedanjemu režimu triumvirata na magistratu je pri ljubljanskih prebivalcih postal že tako velik, da se je zdel nekaj samo ob sebi umevnega sestanek, ki ga je sklicala Jugoslovanska socialdemokratska stranka v brezalkoholno restavracijo pri Lipi na Rinski cesti.

Sestanek, ki so se ga udeležile vse stranke in skupine, ki so proti reakcionarstvu SDS, je otvoril predsednik JSDS Kisovec. Nato je v svojem osebnem in v imenu Jugosl. soc.-dem. stranke podal svoje mnenje Bernot, ki je predlagal, da se naj za pravično sestavo liste izvedejo poizkusne volitve. Kocmur je bil proti temu nepraktičnemu predlogu in je predlagal obširno akcijo za dosego samouprave Ljubljane. Za predlog Bernota je bil od debaterjev le Klemenčič. — Dr. Stanovnik se je v imenu ljubljanske mestne organizacije SLS tudi izrazil proti poizkusnim volitvam in je predlagal, da prično vse stranke, ki so proti reakcionarstvu SDS, veliko akcijo za samostojnost ljubljanske občine. V ta namen naj se skliče velik manifestacijski shod, priredi organiziran obhod po mestu in prične živahna kampanja po časopisu, da se pokaže, da je velika večina prebivalstva za avtonomijo Ljubljane. Bivša Zveza delovnega ljudstva je zapustila lepo sled: svoj komunalni program, ki ga je pričela že izvrševati. Tega programa se je polastilo gerentstvo in se hoče na ta način okoristiti. Želeti bi bilo, da se združijo tudi sedaj v eno fronto vse stranke, ki so proti reakciji. Današnje gerentstvo je unikum, ki ni predviden v zakonskih določbah. Ponovno naglašajo potrebo skupne liste. — Juvan v imenu narodnih socialistov predlaga, da se mesto poizkusnih volitev zahteva plebiscit, ali so ljubljanski prebivalci za občinske volitve ali ne. NSS je bila vedno proti vsakemu komisarjatu. Je za čisti proporc in izjavlja v imenu NSS pripravljenost pri vsaki podobni akciji. — Gustinčič v imenu skupine bivšega »Del. kmečkega lista« se čudi, da je ravno od delavsko-razredne stranke izšel predlog po poizkusnih volitvah v svrhu razdelitve mandatov. On se strinja v bistvu s predlogom dr. Stanovnika in njegova skupina se ne boji nastopiti z vsemi ostalimi strankami, ki so za avtonomijo Ljubljane in Slovenije sploh ter za rešitev perečih socialnih problemov občine. Predlaga, da se osnuje poseben akcijski odbor za izvedbo skupne akcije. — Sedaj je v imenu del. skupine »Zedinjenje« za akcijo vseh razredno borbenih strank, je pa proti sodelovanju s SLS. — Kocmur ga zavrne, da je to le govorjenje skozi okno. — Po tej izjavi pride med navzočimi do ostrih kontroverz, pri katerih je Bernot rabil nedostojne izraze proti SLS, proti čemer večina navzočih protestira, zastopniki SLS pa podajo izjavo pripravljenosti sodelovanja, nato pa zapuste sestanek.

Debatu se je nato nadaljevala, govoril je največ seveda Bernot. Vendar je ta sestanek kljub vsemu pokazal, da je večina prebivalstva proti sedanjemu režimu na magistratu, ki bo pri prvih svobodnih volitvah padel. — Razen Bernota in Sedeja, ki nimata pravzaprav nikake močnejše skupine ljubljanskega prebivalstva za seboj, se ni nihče izrazil izrecno proti skupni akciji z SLS. Socialistična stranka Jugoslavije ni podala nikake določne izjave. Pač pa je podal Svetek svoje osebno mnenje. — Na predlog Makuca (Strokovna zveza) in Bernota se je sklepalo o sklicanju sestanka pristašev vseh strank, na katerem naj se debata nadaljuje. Ugotovilo se je, da je socialistično delavstvo danes razcepljeno že v štiri skupine.

SLOVENSKI RADIKALI IN TISK.

Slovenski radikali so sklenili osnovati v Celju gospodarsko tiskovno zadrugo s podružnicama v Ljubljani in Mariboru, da tako pridejo do strankarskega tiska, ker Sajevčeva kočevska »Ljudska Samouprava« ne pomeni kaj važnega. Predsednik te zadruge je Stermečki iz Celja, podpredsednik dr. Ravnihar iz Ljubljane, drugi odborniki pa: Posavec, dr. Serbec, oba iz Celja, dr. Ravnik iz Maribora, dr. Zupanič, dr. Lukan in inž. Romav. — Beležimo kot kronisti.

VOLITVE V BOSANSKO TRGOVSKO ZBORNICO.

Posebna komisija v ministrstvu za trgovino pripravlja material za volitve v trgovsko zbornico Bosne in Hercegovine. Volilo se bo 30 članov. Kakor javljajo iz ministristva, se bodo volitve izvršile najkasneje v prvi polovici novembra.

TUDI LUXENBURG SANIRA FINANCE.

Luxenburg, 4. avg. (Izv.) Luxenburška vlada je sklenila, da razširi vse izjemne sanacijske odredbe, kakor jih je sklenila Belgija, tudi na svoje ozemlje, kolikor so odredbe združljive z luxenburško zakonodajo. Luxenburška je že izdala odredbe, ki naj preprečijo beg kapitala in ustvarjajo nadzorstvo nad trgovino z devizami. Dalje je izvoz žita in mleviskih izdelkov odvisen od posebnega vladnega dovoljenja.

NOVA ŽELEZNICA NA BOLGARSKEM.

Sofija, 4. avgusta. (Izv.) Včeraj so v južnem delu Bolgarske otvorili novo železniško progo med kraji Sarambej in Sadjenje. Proga je dolga 38 km in veže važne gospodarske kraje in letovišča z glavno progo.

V obrambo verskega čustva.

Belgrajski »Vestnik«, pravoslavni cerkvenopolitični tednik, prinaša v svoji zadnji številki (1. avgusta) uvodnik, ki priča, da so se tudi verni pravoslavni krogi začeli zavedati nevarnosti, da se popolnoma opustoši vsako versko življenje, ako se sedanjí protiverski gonji ne zastavi pot. »Vestnik« izvaja v glavnem:

Kakor so v prvih stoletjih preganjali kristjane, tako se dvigajo danes, v veku svobodne misli, proti svetinji našega srca — verskemu čustvovanju. Pri tem se vsekakor ne uporablja krvavo-mučeniško orodje, marveč duhovna sredstva. Naš tisk, večji del literature, vseučiliške stolice, ljudska predavanja, šole — vse se bori za to, da ubije v nas vero.

Naši malčki, ki smo jih od zibelke vzgajali v duhu božanskih resnic, čim preokračijo šolski prog, slišijo ravno nasprotno, nego so jih učili starši. Z barbarskim fanatizmom vstajajo vsi, da v srcu naših otrok podero, kar smo mi zgradili. Vsi imajo pravico na pouku naših otrok, samo starši nimajo pravice, da vsaj zaščitijo sveta čustva v otroških srcih. Za zaščito premoženja in življenja imamo mnogo varuhov in vrgli vas bodo v ječo, ako se pregrešite proti enemu ali drugemu. Toda moralno smete svojega bližnjega oškodovati in ubiti, pa vas bodo še slavili, da osvobodujete svet »neumnosti«, da ste apostol »napredka«, »tvorec novega življenja«. Kdor hoče bitiv »intelektualno močnih krogih« popularen, mora na najbrezobzirnejši način napadati vse, kar je v stoletjih ustvarila cerkev v blagor človeštva. Ne dvigajo se proti korupciji, proti zlu, ki tlači in čimdalje bolj osvaja človeštvo, proti poživinjenju človeka. Pač pa s fanatičnim besom preganjalec prvih kristjanov napadajo naše verske svetinje.

»Pred javnimi napadi« — tako zaključuje »Vestnik« svoj članek — »pred ubijalci naših duš, pred rušenjem verskega čustva v naših srcih nismo z ničemer zavarovani. Stražarji naših duš kakor da so onemeli, kakor da so izgubili obrambno orožje. Zmehčani vsled množestvenih nasprotnikov, oboroženih z najdovršenejšim orožjem, se umikajo s stražnega mesta in prepuščajo zagrizenemu nasprotniku brez obrambe naša sveta čustva. Brez velike boja žrtvujemo naša čustva, ki nas dvigajo nad lažnjive apostole novih idej. Svojo dolžnost, da branimo svetinje pred sodobnimi preganjalci, prepuščamo Božji previdnosti. To je pogrška cerkvenih ljudi. Stražno mesto se ne sme zapustiti niti za ceno življenja. To dolžnost moramo posebno sedaj, ko je sovražnikov mnogo in ko jih ni ničesar strah, da iz človeških src izbrišejo verska čustva, najvestnejše izpolniti.

Beležke

»Nekaj za »Jutro«. »Samouprava« napada ljubljansko »Jutro« in pravi: »Slovenski samostojni demokrati sploh ne vedo, kako je v opoziciji. Po radikalni milosti so ostali njihovi eksponenti na svojih mestih in njihov tisk uverjuje vsakodnevno svoje pristaše, da je že tu kombinacija, v kateri bodo igrali samostojni demokratje glavno vlogo. To vse, da bi ohranili svoje oportunistične mase, ki obstoje v glavnem iz uradnikov.« List citira »Jutro«, ko žuga, da bodo uradniki leteli, ko pride na vlado SDS, ter pravi: Sicer je to karakteristično za samostojne demokratje, a časi so minuli in se ne bodo tako hitro vrnili, da bi mogli SDS-arij zopet — terorizirati!« — Dobro je, da spoznava srbska javnost SDS-arski demokratizem, njihovo nacionalnost in državotvornost, in začne razumevati tudi njihove — denunciacije!

»Ministrstva... Pribeževanje zagrebška »Riječ« napada vlado, da ne zmanjša števila ministrstev. Pravilno! A pristaviti mora, da ji preje in pozneje ni prišlo to na misel! Če pravi, »da so v vladnih strankah brezštevni kandidati za ministrstva in vsaki hoče zopet novo ministrstvo«, velja to tudi za SDS. Iz preteklosti je znano, da se je vrinil za ministra SDS-ar, ki niti poslanec ni mogel postati!

»Koalicija, to je isto kot zakon«, je dejal Stipica Radić. »Samo, če je medsebojno zaupanje, je možno delati.« To je že lepo rečeno, a menda ne misli Radić, da je v RR vladi tako razmerje? Razven seveda, če je mislil na zakone med divjaki, kjer je en del drugemu — popolni suženj...

»Dobro se poznajo.« »Jutro« piše: »Odkar je zavladal v SLS mamonizem, so splavali ideali po vodi. Načela so se morala umakniti ciničnemu oportunizmu, ki trguje z vsem in na vse strani neoziraje se na načela in moralo. Politična nedoslednost in neznačajnost sta postali zvezdi vodnici klerikalne politike.« Tako »Jutro« glasilu SDS, kjer, kakor znano, vse merijo po — svojem kopitu!

»Da taki ste!« Politična breznačelnost, nepoštenost razjeda ta organizem na znotraj, ubija disciplino, izpodvzuje polet, ustvarja malodušnost, piše »Jutro«. Da taka je SDS, in ravno tako jo je označil njen bivši predsednik dr. Kukovec. Zato je učiteljstvo odšlo, odšla tudi že večina uradništva in trgovstva in zato je razumljiva malodušnost SDS, ki se mora tolažiti z »zmagami na zapadni fronti.«

Ljubljana

© Umrla je v državni bolnici ga. Franciška Jecelj roj. Lončar. Pogreb bo v petek iz mrlišnice državne bolnice k sv. Križu ob polni popoldni. V Novem Vodmatu št. 97 je umrla ga. Mici Znidarič roj. Škodič. Pogreb bo v petek ob 3 popoldni k sv. Križu.

© Franciška prosvetno društvo priredi v nedeljo, dne 8. avgusta izlet na Borovnico in Vrhniko. Odpeljejo se ob 9. uri popoldne do Borovnice, odkoder odidemo peš mimo Bistre na Vrhniko, kjer si ogledamo izvire Ljubljane, in nato obiščemo hribček Sv. Trojice. Vrnemo se s popoldanskim vlakom. Izletniki naj opravijo versko dolžnost doma. — K obilni udeležbi vabi člane in prijatelje društva — odbor.

© Tatvina koles bujno cvete. Skoro vsak dan prihajajo nove ovadbe o predrznih kolesarskih tatvinah. Tako ima tudi večerajšnje policijsko poročilo sledeče slučaje: V Šolskem drevoredu je bilo ukradeno Alojziju Ablinu iz Hradskega vasi črno pleskano kolo znamke »Puch« vredno 2500 Din. — Pred mestnim gradbenim uradom je bilo ukradeni Ferdinandu Accetto kolo znamke »Rekord-Styria«, zeleno pleskano, vredno 2500 Din. — Iz veže hiše Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani na Miklošičevi cesti pa je bilo ukradeni slugi trdke »Agnola« na Dunajski cesti Matiji Sterletu črno pleskano kolo znamke »Waffenrad«, rdeče pobarvano, vredno 900 Din. — Kljub vsej pozornosti ljubljanske policije se do sedaj še ni posreželo prijeli nobenega člana te nevarne družbe, ki pa se pečejo gotovo tudi z drugimi tatvinami. To kaže, da prihajajo ti postopki v Ljubljani samo krast in se vozijo potem v kako skrivališče in zavetišče v mestni okolici, kjer imajo gotovo tudi skrito skladišče za pokradeno blago in pa tudi kake razpečevalce. Vsekakor gre tu za dobro organizirano latinsko družbo.

© Tržna kontrola pri peklih. V zadnjih dneh je dobila tržna oblast več pritožb in ovadb, da prodajajo nekateri peki kruh pod vago. Na podlagi tega je uvedlo tržno nadzorstvo pri peklih nepričakovano kontrolo, ki je res ugotovila pri nekaterih, da so prodajali pod vago zlasti štruce in pa tudi hlebčke in žemlje. Ovadenih je baje 15 pekov, ki se bodo morali zagovarjati radi tega pri pristojni oblasti.

© Nepreviden kolesar je vozil proti predpisom cestno policijskega reda po drevoredu na Bregu proti Turjaškemu trgu. Ker se je oziral bržkone bolj po stražniku, kot pa da bi bil pazil na pasante, je zavozil v neko delavko in jo je podrl po tleh. Žena je dobila pri padcu na več mestih lahke poškodbe in trpi tudi precejšnjo škodo radi raztrgane obleke. — Kolesarja so prijeli in bo svojo neprevidnost precej drago plačal.

Maribor

© Novinarska prireditev 1. decembra t. l. Mariborski novinarski klub bo v korist svojega penzijskega fonda priredil 1. decembra t. l. velik novinarski koncert, na kar že danes opozarjamo ostale organizacije.

© Počitnice pri mariborskih uradih. Na rednem letnem dopustu se nahajajo: veliki župan dr. Pirkmayer, dvorni svetnik dr. Stare, predsednik okrožnega sodišča dr. Žihner, državni pravnik dr. Graselli, ravnatelj moške kaznilnice dr. Vrabl.

© Maribor soudeležen na kongresu juristov SHS, ki se vrši od 9. do 12. sept. t. l. v Ljubljani. Deputacija organizacije, dr. Dolenc, vseučilišni profesor v Ljubljani, sodnik dr. Sajovic in dr. Zlatanovic iz Belgrada so se te dni oglasili pri mestnem županu dr. Leskovarju, da so se dogovorili o obisku kongresistov v Mariboru. Mestni župan je zagotovil deputacijo, da bo Maribor kot vedno v takem oziru izredno naklonjen gostom.

© Novi čistilnik (bager). Falska elektrarna je nabavila nov čistilnik, ki je že na delu. Z nabavo čistilnika je izpolnjena ena želja splavarjev, ki so bili že par mesecev radi nagromadenega peska in blata pod spuštikom v resni nevarnosti, da jih potegne tok preko jez v globčino in smrt.

© Truplo f. Hiterja, ki je utonil pri kopanju v Dravi v nedeljo dne 25. julija t. l. so našli v Moškanjcih, kjer se je večeraj vršil pogreb.

© »Maribor« ima v petek zvečer ob 8. uri pevsko vajo za moški zbor. Prosimo zanesljive udeležbe!

© Stanovanja proti odkodnini za dneve 13., 14. in 15. avgusta sprejema Prosvetna zveza, Aleksandrova c. 6. I., kamor jih je privzeli ustmeno ali pismeno.

© Dramatski odsek mariborskih realcev priredi 7. t. m. ob 8. uri zvečer v gledališki dvorani g. Novaka v Rušah Funtkovo dramo trojejanke: »Tekmac s sodelovanjem lastnega orkestra pod okriljem tamkajšnjega bralnega društva. Vstopnice se dobijo v prodaji pri Bralnem društvu in pri večerni blagajni. Čisti dobiček je namenjen za izletniški fond realčnih abiturientov. K obilni udeležbi vabi odbor.

© Posetniki zemljišč in nepremičnin v Koroškem predmestju kot tudi drugi zainteresenti se vabijo, da si ogledajo v času od 8. do 25. t. m. v mestnem gradbenem uradu osnutek novega regulacijskega načrta za Koroško predmestje ter istotam vložijo pismeno svoje morebitne želje in ugovore. Poznejše pritožbe se ne bodo upoštevale.

© Nočni nemiri. Vedno bolj se ponavljajo pritožbe zaradi ponočnih nemirov. A najbolj upravičene so gotovo one, ki zadevajo brezobzirne motocikliste, katerih motorji napravljajo sredi noči izredne kravale. Človek bi moral imeti živce kakor železna žica, da bi to mirno prenašal. — Objavljamo to s prošnjo za obzirnost.

Celje

© Seja krajnega odbora SLS za mesto se vrši v ponedeljek dne 9. t. m. ob 8. uri zvečer na tajništvu SLS pri Belem volu. Pridite vsi!

Trbovlje

© Cesta se popravlja. Za popravila potrebna okrajna cesta od Sokolskega doma proti Dežmanu se je pričela tlakovati s kamenjem; ko bo tu gotovo, se prične tlakovati cesta ob koloniji »za cestno« proti orožniški postaji.

© Preklicana je po nalogu komande celjskega okrožja, odnosno okrajnega glavarstva v Laškem razglasitev vojne dodelitve obveznikom in dajalcem živine in vozov, ki bi se morala vršiti v Trbovljah od dne 8. do 15. avgusta in se torej ne vrši. Razglasitev je bila sedaj bojda že drugič preklicana.

Laško

Smrtna kosa. Umrli so: 21. julija Marijeta Sikošek, vdova, stara 74 let; 24. julija ga. Viljemina Rozman, stara 73 let, doma od Sv. Jurija ob Ščavnici; in 25. julija Frane Toplišek, star 27 let. Njegova smrt, kakor se je že pričelo, je bila tragična. Fant je bil v vojni, pa sovražno krogle ga niso pokosile, pač pa je našel smrt v domačem potoku.

Igra, Orlovski odsek je uprizoril 1. avgusta v društveni dvorani »Očetovo kletve«. Igra je priča, da je tudi tukaj mladina, ki ima smisel za velike misli. Čim bolj bodo take misli obvladale mladino, tembolj bo v dobrem napredovala. Veliko misli, te so ono seme, iz katerega vzrastejo močje, ki jim blagor domovine ni prazna beseda ali krinka za sebične namene.

Vrhnika

Štateina tekma med logaškim in vrhniškim Orlom je v nedeljo popoldne izpadla v korist Vrhnikanom. Zmago sta odločila Stanko Dremelj in Znidarič Pavle, ki sta z brzim enakomernim tekom nadkrilila vse druge tekmovalce in tako tudi letos odločila zmago.

Kolo je bilo ukraden v nedeljo Pogozdnikovega fantu iz Stare Vrhnike. Imel ga je shranjenega v veži Rokodelskega doma. Uzmovica niso še izsledili.

Podružnica čebelarstva društva je imela v nedeljo na vrtu in dvorišču gostilne Mantova veselico. Čebelarji so se veselili, da si za to zlasti letos, ko bodo čebelice vsled večnega deževja nabrale medu komaj za lastno prehrano, niso imeli preveč povišja. Veselice so se udeležili do malega vsi oni čebelarji, ki pripeljejo vsako leto k nam čebele na pašo.

»Slovenija kod Ljubljane.« Kako poznajo belgajske trdnje zemljepis lastne države, se zrcali iz pisma, ki ga je večeraj dobila neka tukajšnja gospa od agenurne in komisijonalne trdnje S. Frank iz Belgrada, katerega ovoj ina gorenji nadpis.

Slovenska krajina

Stavbena podjetnost v Murski Soboti. Lansko jesen je trpela M. Soboti zelo veliko radi povodnji, ki je porušila več hiš v mestu. Od povodni poškodovana poslopja so že popravili in letošnjo jesen bo v Murski Soboti dograjenih 80 novih hiš.

Bi že bil čas. Prekmurska železnica vozi do obmejne postaje Hodoš in nima še danes zveze z Madjarsko. Razni prekmurski trgovci in obrtniki naročajo blago iz sosedne Madjarske in obratno. Naročeno blago ne pride naravnost po železnici do Hodoša, ampak ga izločijo z vlaka na meji, ga naložijo na vozove in peljejo do Hodoša, kjer romajo naročila zopet v vagon. Ravno ista zamudna procedura se ponavlja, ako hoče kak Madjar kaj izvoziti iz Prekmurja. Trgovski in kmetijski krogi se upravičeno pritožujejo radi tega neustanka, katerega je kriva vlada, ki sklepa vse mogoče pogodbe z Madjarsko, samo na tranzitno pri Hodošu že pozablja 7 let.

Dopisi

Dolenja vas pri Cerkljici. Dne 31. julija se je nad našo vasjo vlija huda neviha z zelo suho, precej debelo točo ter naredila veliko škodo. Potoldda je samo od Dol. vasi do Dol. Jezera.

Z Aleksandrova na otoku Krku nam piše znanec letoviščar: Kakor znano, je na Krku najlepše in najugodnejše letovišče Aleksandrovo. Tu je zelo veliko Slovencev, pa tudi nekaj Hrvatov in Nemcev uživa lepoto tega kraja. Pred kratkim pa je hotela »Jadranska plovidba« d. d. na Sušaku izpremeniti vozni red tako, da bi parnik vozil le do Krka, kar bi tukajšnji domačini in letoviščarji zelo težko prenesli. Zato so se oboji združili in v četrtlek dne 29. julija pred županstvom burno protestirali. Upamo, da bo »J. p.« svojo namero opustila. — V petek 30. julija je bilo tu lepo zborovanje Jugosl. Matice. Predsednik iz Splita je opisal laško poželjivost po našem morju.

Naše dijaštvo

Kmetijski dnevi v Mariboru: k dijaškemu zborovanju! Izkaznice za Kmetijske dneve se dobijo bodisi v domačem župnem uradu ali pri tajnikih prosv. društev, lahko pa tudi naravnost pri Prosvetni zvezi, Maribor, Aleksandrova c. 6. Posamezna stane 5 Din. Kupite jih kolikor mogoče hitro! Z njo imate pravico do polovine voznine na železnici v dneh 10. do 18. avg., do brezplačnega stanovanja od 12. do 16. avg. ter do brezplačnega stojišča na orlovski prireditvi mariborskega ekspoziturne. Prenosilca bodo za dijake skupna. Nekaj hrane naj si vsak sam prinese z doma, da ne bo imel prevelikih stroškov. Ker imamo dijaki zborovanje že 13. avgusta popoldne, skrbite, da se zberemo pravočasno. Orlovski tovarnici prinesite s seboj telovadno obleko za nedeljski orlovski nastop. Zborovanja se pa udeležimo v kar največjem številu, da znova dokažemo tesen stik slov. kat. dijaštva s slov. kat. kmetičkim ljudstvom. Če še želite kakih poljskih k dijaškemu zborovanju ali celotni prireditvi, prebrajte članke, spisane za »Kmetijske dneve«. Na veselo svidenje v Mariboru! — DOO.

Cerkveni vestnik

Elizabetna konferenca župnije Sv. Peter ima v četrtlek dne 5. t. m. ob 6. uri zvečer vžgano sejo. Nočnim častilcem prev. Rejnega Telesa se udeležujejo, da je nočjo redno celonočno čiščenje prev. Zakramenta. Molitva se bo 8. ura: Čebelnica

preblašene Dovice in Matere Božje Marije. Vljudo no vabimo moše in mladeniče k obilni udeležbi.

Turistika

Podružnica SPD v Kranjski gori gradi po severozapadni strani Prisank novo pot, ki bo imela okrog 1200 m relativne višine, mestoma naravnost navpično po klinih in žici. Opozarja se turiste, ki so namenjeni na Prisank (Prisojnik) bodisi od naše ali italijanske strani, da naj bodo skrajno previdni in naj ne prožijo kamenov vsaj v severozapadno stran stene nikar. Vsak, tudi majhen kanavično po klinih in žici. Opozarjamo turiste, ki so na vrvi navezani na 15–20 m gladki steni, kjer zabijajo kline in potrebne oprimke. Če bo

vreme ugodno, bo pot še letos do vrha dograjena in otvorjena. Odbor je preteklo dneve tudi sklenil, da napravi drugo leto od te poti varianto skozi Prisankovo okno.

Naznanila

Kat. Prosvetno društvo Vli priredi v nedeljo dne 8. avgusta popoldne na vrtu Društvenega doma na Vliu veselico, med katero igra društvena godba in poje društveni pevski zbor. Na sporedu je bogat srečolov, šaljiva pošta ter mnogo druge prijetne zabave. Preskrbljeno bo tudi z jedjo in pijačo. Začetek ob pol 4. uri. V slučaju slabega vremena se vrši prireditve v dvorani Društvenega doma. Vljudo vabljeno!

Kulturni pregled

R. o.

Po zatvoritvi Groharjeve razstave.

III.

Okrog 1. 1805.—1807. si mislim nastanek slike »Pot z vozom« (55), delo, ki v pretekli G. umetnosti nima prav nobenih predstopov. Ne samo tehnika te slike, poteza čopiča in svojevrstno postopanje s pigmentom, temveč tudi koloristično je to delo takšno, da ga je z gotovostjo pripisovati nekemu zunanjemu vplivu in mislim, da se ne motim, če imenujem v tej zvezi dunajskega slikarja Ludovika Ferdinanda Grafa, čigar večjo a ne popolno kolektivo sem pred letom dni videl v razstavi »Hagenbund«. Kje in kdaj naj bi bil Grohar ta dela videl, ne morem reči, a če je v onem času hodil okrog Dunaja, to vasi ni nemogoče. Ako bi se pa izkazalo, da je ta moja domneva napačna, bi pa predvsem opozoril na dejstvo, da pri istem Grafu okrog 1. 1805.—1810. nastajajo stvari, ki so Groharjem kot je n. pr. štev. 127 (Iz loškega kota), presenetljivo blizu. S tem ne trdim, da je Grohar plagiral. Nasprotno, prav lahko si predstavljam, da je bilo treba le malenkostnega vpliva ob začetku, da je bil pa v nadaljnjem delu Grohar povsem samostojen, če ne celo tisti, ki je drugim dajal. Sprito počasnosti razvoja pri Grafu o tem skoro ne dvomim. Kakor sem trdno uverjen o podtalnih vezeh, ki obstajajo med slovensko in splošno slovansko in recimo dunajsko umetnostjo, tako naj končno mimogrede omenim, da me je marsikaka poteza Groharjevega »baroka« spomnila avstrijskega. A te in take stvari raziskovati zares ni moja naloga in smatral sem le za potrebno, da na to opozorim one, ki jih tiče, da event. popravijo moje zmoto in razjasnijo zadevo. A na omenjeni sliki ima ta nova barvna metoda zgolj zunanji pomen in preden ji je Grohar dal adekvatno snovno substanco in slikovni koncept, je videl še mnogo lepih stvari in stilov in naslikal še dovolj slik, ki pravkar opisano linijo križajo in nekoliko zabrisujejo. To je doba, v kateri je Grohar »najmanj samosvoje« (K. D. v »Jutru« 25. julija), k čemur je pripomnil, da zanj zunanji vplivi niso bili nikdar tako irelevantni kot tedaj. Štev. 59.—61 (Vile, Povodni mož, Prometej) so igrčke na račun mitologije, za razvoj brez pomena. V jedru bčklinske »krajina s topoli« (92) je sveže in individualno podana, in idoč za Segantinijevimi vplivi, jih prav za prav niti najdem ne, če pomislim, da imamo »njegov« tehniko že na »potu z vozom« (55). V čem drugem pa ti vplivi zame ne bi bili evidentni. Grohar naslika med tem časom tudi celo vrsto del, ki se okusu občinstva preizvrstno prilagajajo, n. pr. »Cerkve v Crngrobu« (83), »Bled« (112), »Sv. Duha« (94) itd., barvna lirika v pravem pomenu besede. A v njem samem se istočasno pripravljajo še vse drugačne stvari.

L. 1902. nastane »Koprivnik« (102), delo edinstvenega značaja in umetniške aberacije Groharjeve, za razumevanje zakonitosti umetniškega ustvarjanja naravnost klasičen zgled. Koncept te slike je naturalistovska redakcija krajine, v kateri se nam vse prostorne plasti razodevajo enako jasno in vsaka forma tudi. V bistvu je to aditiven, neorganičen in ploskviti postopek s povdorkom močnega linearizma; s tem popolnoma kongruirna Groharjeva tehnika poteze: v ploskvi se razvijajoča, skoz in skoz plitka in neprekinjena; s tem kongruirna forma slike, ki se zdi manj izrezek iz neskončnega prostora, kot izrezek iz neke dolge frizove kompozicije. Da o vsem drugem: n. pr. o plastiki, o koloritu itd. molčim.

L. 1908. nastane »Pomlad« (123) in ta mirni kronikarski značaj se tako rekoč ob melodiji narave spremeni. V jedru še vedno naturalistovski koncept in temu odgovarjajočo potezo jame križati slikarjev čopič tako rekoč s pravokotno na platno

* V zgodovinski razstavi portreta je visel med drugim Jankovičev portret enega njegovih sorodnikov, po koloritu presenetljivo sličen nekaterim Grafom. In malo drugače: Pred nekaterimi lesorezi R. Payer-Gartega sem mislil, da gledam G. A. Kosome stvari, n. pr. platnice za Dom in svet 1922. itd.

* »Narodni Galerije« sem za to razstavo zelo hvaležen. Čudim se, da so reprodukcije v katalogu še toliko uspele. Vendar za Groharjeva najboljša dela ne poznam primernejše tehnike nego je bakrotisk s svojo globino. Vsako nadaljnjo sodbo si seveda odrekam.

Materin ponos — je perilo njenega malčka.

Snežnobelo, sveže dehteče in kakor razkuženo poslane perilo malčka, ako ga perele s Persil-om. Najvažnejše pa je: mali ima s pranjem le malo dela.

Gospodarstvo

Gospodarska razstava v Ormožu.

V Ormožu se vrši od 8. do 15. avgusta 1926 Okrajna obrtna gospodarska razstava, na kateri bo ormoški okraj predvedel širši javnosti vse, kar premore in zna. Vsaka panoga razstave bo imela za sebe svoje zanimivosti. V nedeljo, dne 8. avgusta, se odpre ob 9. uri obrtna razstava, ki bo trajala skozi celih osem dni ter bo pokazala, da ima obrtniški stan v ormoškem okraju najboljšo moč, ki se lahko s svojimi izdelki kosajo z najboljšimi obrtniki velikih mest. — Konjerejska razstava, ki se odpre istega dne ob 11. uri, bo pokazala izredno lepo rejo težkega konja noriške in belgijske pasme, ki je gotovo najlepša v celi mariborski oblasti. Privedlo se bo 130 konj vseh starosti, ki bodo pričala izredne pridnosti našega konjereja.

V ponedeljek, dne 9. avgusta, se odpre ob pol 11. uri razstava govedi pinčavškega plemena. Razstavljenih bo 220 glav govedi vseh starosti, ki bodo istotako pokazala izredno razumevanje naših kmetovalcev za rejo goveje živine, katere v ormoškem okraju ne zaostaja prav nič za najboljšo rejo drugih krajev. — Isti dan bo tudi razstava svinj jorkširske pasme križane z nemško pasmo. Ta razstava bo pokazala, da je ormoški okraj, ki je bil nekoč izvozni kraj te reje, še vedno glede svinjereje na prejšnji višini in da v tem oziru ne zaostaja za drugimi najboljšimi rejami. — V torek, dne 10. avgusta, se ob pol 11. uri odpre razstava slovitih ormoško-ljutomerških vin, ki so se dosedaj razpečavala širom sveta pod znamko Ljutomerčan in Jeruzalemec, ki se pa po večini pridelujejo v ormoškem okraju ter so dobila svoje ime po izvoznem kraju Ljutomer, ko še ni bilo železnice. Zlahtni vinorodni griči, kot Jeruzalem, Vinski vrh, Brebrovnik, Kajžar, Strmec in vsi drugi, na katerih se pridelja najboljša kapljica, ležijo v ormoškem okraju.

Razstavljenih bo 150 različnih vrst naših najboljših vin. Ker letošnje vreme ne obeta posebno dobre letine, naj nikdo ne zamudi ugodne prilike, da se založi z dobrim letnikom 1925. Cela razstava bo torej na višku ter bo pokazala v vseh panogah našega gospodarstva toliko zanimivega in širši javnosti do sedaj še nepoznanega, da naj pač nikdo ne zamudi prilike ter si jo ogleda.

Pri tej priliki pa naj tudi ne pozabi na izlet v naše vinograde, da se divi naravni krasoti naše Prlekije, ki je pač edina na svetu s svojim čarom — s svojimi vinorodnimi griči, ki valovijo med Ormožem in Ljutomerom.

Legitimacije za 50% popust na železnice ter za dostop k vsem razstavam, razen k vinski, se dobe za ceno 15 Din v vseh tobačnih zalozhah ter podružnicah »Slavenske banke«, »Ljubljanske Kreditne banke« in »Prve hrvatske štedilnice«.

Nagel dvig francoskega franka. Po sprejetju francoskega sanacijskega načrta se je francoski frank naglo dvignil. V teku 5 dni (od 29. julija do 4. avg.) je deviza Pariz v Curihu narasla za 19,5%, od 12.10 na 14.48, v Zagrebu pa od 135 na 161 (blago).

Mednarodni lesni trg. Na mednarodnem lesnem trgu je v kratkem pričakovati forsiran izvoz Romunije. Romunska vlada skuša potom eksporta ogromnih zalozh lesa, stabilizirati svojo valuto. V Galacu je pripravljenih za izvoz 25.000 vagonov lesa, v notranjosti države pa 65.000 vagonov in ima v Bukovini 25.000 vagonov, v stari Romuniji 10 tisoč vagonov, na Sedmograskem pa 30.000 vagonov. Vrednost tega lesa znaša 4 milijarde lejev (1 milijarda Din).

Ker namerava vlada čim hitreje izvoziti ta les, ni izključeno, da bo forsiran izvoz tega lesa neugodno vplival na evropski lesni trg. Zveza ameriške lesne industrije je pričela propagandno kampanjo proti uvozu romunskega lesa.

Znižanje prevoznega tarifa. Avstrijske zvezne železnice nameravajo znižati prevozni tarif za transport poljskega premoga v Jugoslavijo. Jugoslavija bi prejela za prevoz iste ugodnosti kakor Italija. Avstrijska železniška uprava zahteva od gornježeleziških premogovnikov samo gotovi kontingent, na katerega pa ti premogovniki še niso pristali.

Živalski sejem v Ljubljani. Na živalski sejem dne 4. julija t. l. so pripeljali: 287 konj, 9 žrebet, 90 volov, 97 krav, 26 telet in 146 prašičkov za rejo; prodanih pa je bilo: 48 konj, 6 žrebet, 64 volov, 70 krav, 28 telet in 113 prašičkov. Cene so bile sledeče: voli I. 8 Din, II. 7.50, III. 7 Din; krave debele 5—7 Din, klobasarike 3—4 Din; teleta 10—11 Din (vse v kg žive teže); prašički za rejo po kvaliteti za komad 400—600 Din; konji za par 1500—6000 Din. Vsled večjega števila kupcev je bila kupčija živahna. Cene so ostale stabilne.

Najnovejši zvezek »Bankarstvo« (avgust 1926) ima sledečo vsebino: Lj. St. Kosier: Napredna štednja i pogodbe za njen progres; Dr. G. Surmin: Privredni Savjet Kralj. SHS; Dr. Jos. Hohnjec: Gospodarski svet ali socialno-ekonomska skupščina; Mil. S. Moskovljevič: Savez Zemljoradnika o Privrednom Savetu; Bogumil Vošnjak: Pitanje Privrednog Saveta u Ustavotvornom Odboru god. 1921.; Comm. Aw. Marco Mazzucchi: Pitanje internacionalne štednje knjižice (uložnice); Ing. K. Cutuković: Kriza demokratije, parlamentarizma i privrede; Dr. G. Gregorin: Stabilizacija dinarja potom dvojne valute in njeno dejstvovanje v gospodarskem oziru; Fran D. Podbrežnik: Valutne oscilacije i industrijski prosperitet; M. Jelovac: Kako da se reši pitanje privrednog kredita; M. Kus-Nikolajev: Razoružanje; N. Politis: Medunarodno pravosudje; M. Kečić: Keyner: »Traktat za reformu važenja«.

Ford gradi tovarno v Sofiji? Kakor poroča »Prager Tagblatt«, so zastopniki Fordovih tovarnov prejeli koncesijo za gradnjo tovarne avtomobilov v bližini Sofije. Z gradnjo tovarne se prične takoj, tako da bo tovarna spomladi že v obratu. — Kakor smo pred dnevi poročali, je Ford predložil naši vladi načrt za gradnjo tovarne avtomobilov v Jugoslaviji. Ker ni verjetno, da bi Ford na Balkanu zgradil kar dve tovarni za avtomobile, je prvo vest treba prejeti z rezervno.

Jadranska železnica Pančevo—Belgrad—Sarajevo—Split. Dobro poučen član vlade je izjavil dopisniku »Novosti«, da so se strokovnjaki prometnega ministrstva, z ozirom na dosedanje projekte jadranske železnice (Belgra—Kotor, Belgrad—Split), izjavili za gori imenovano progo, oziroma za sprejetje najnovejše ponudbe južno-ameriške finančne skupine.

Zakon o industrijskih obligacijah. Lani je stopil v veljavo zakon o industrijskih obligacijah, ki ima namen olajšati industriji najetje posojil, pred vsem v inozemstvu. Ker do danes še ni izdan pravilnik k temu zakonu, nima ta zakon praktično nobene vrednosti. Centrala industrijskih korporacij je naprosila trgovskega ministra, da čim prej izda ta pravilnik, da se more industrija poslužiti ugodnosti omenjenega zakona.

Odprava konkurence. Ker je vsa masa razdeljena, je odpravljen konkurz o imovini protokolarne tvrdke »Juhanc d. z. o. z. v Ljubljani«.

Konkurz. Razglašen je konkurz o imovini Josipa Farnika in Eme Farnikove, posestnikov v Peklju pri Poljčanah. Termini: 7. avg., 10. sept. in 24. sept.

Borza

Dne 4. avgusta 1928.

DENAR.

Zagreb, Berlin 13.4925—13.5325 (13.4925—13.5325), Italija 188.44—189.64 (184.48—185.68), London 275.05—275.25 (275.05—276.25), New York 56.465—56.765 (56.465—56.765), Pariz 159.36—161.36 (149—151), Praga 167.33—168.38 (167.33—168.38), Dunaj 7.9925—8.0325 (7.9925—8.0325), Curih 10.948—10.988 (10.948—10.988).

Curih, Belgrad 9.11 (9.113), Budimpešta 72.30 (72.30), Berlin 123 (123.025), Italija 17.30 (16.725), London 25.1275 (25.125), New York 516.875 (516.75), Pariz 14.45 (13.65), Praga 15.3125 (15.305), Dunaj 73.10 (73.1375), Bukarešt 2.40, Sofija 3.75 (3.75), Amsterdam 207.65 (207.675), Bruselj 14.40 (13.90).

Dunaj. Devize: Belgrad 12.44—48, Kodanj 187.30—50, London 34.33—45, Milan 28.60—79, New York 705.55—708.05 (čez 703.35—707.50), Pa-

riz 20.33—43, Varšava 78.15—65. Valute: dolarj 703.25, angleški funt 34.25, francoski frank ni notiral, lira 24.42—58, dinar 12.45—51, češkoslovaška krona 20.88.

Praga. Devize: Lira 113.42, Zagreb 59.50, Pariz 59.80, London 164.05, New York 33.70.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 72.50—73, vojna odškodnina 292—296, zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 193—194, zaklj. 191, Ljublj. kreditna 175—195, Merkantila 90—90, zaklj. 90, Praštediona 865—870, Slavenska 50 d., Kred. zavod 165—175, Strojne 110 bl., Vevče 102 den., Stavbna 55—65, Sešir 103—104.

Zagreb. 7% invest. posoj. 73.5—74.5, agrari 30—41, vojna odškodnina 299—300, avg. 298—304, sept. 804—305, Hrv. esk. 100—100.5, Kred. 102—103, Hipobanka 54.50—55, Jugobanka 91—92.50, Praštediona 870—875, Ljublj. kreditna 175 den., Slavenska 50—52.5, Srpska 130 den., Eksploatacija 10—13, Sečerana 265—270, Nihag 14—15, Gutmann 195—200, Slavex 114—115, Slavonija 31—32, Trbovlje 341—345, Vevče 105—110.

Dunaj. Podon.-savsko-jadr. 843.000, Zivno 697.000, Alpine 301.500, Greinitz 107.000, Kranjska industrijska 330.000, Trbovlje 434.000, Hrv. esk. 143.000, Avstrijske tvornice za dušik 210.000, Gutmann 235.000.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Deske smrekove, 20 mm, monte, ogledane, fco vag. naklad. post. 1 vag. 450—450, zaklj. 450, deske smrekove, 25 mm, monte, ogledane, fco naklad. post. 1 vag. 450—450, zaklj. 450, hrastova drva, suha, fco naklad. post. 16.50 bl., bukova drva, suha, fco naklad. post. 17.50 bl.,

smrekovi, jelovi hlodi, od 25 cm naprej, 4 m dolgi, fco naklad. post. 190 den., bukovi pragovi: 2.51—2.60 m, 13.50—14×23—24, fco vag. meja 38—38.50, bukovi pragovi, 2.45 m, 22×12½, fco vag. meja, za komad 32—32.50, bukovi remeljni, 60—60 mm deb., od 0.80—1.20 m, l., fco vag. Sušak pristankiške 900 den., bukovi neobrobjeni plohi, I, II, III., od 27, 40, 60, 100 mm, od 2 m naprej, fco v. meja 490 blago. — Glina: Glina suha kod prah, v sodih: »A«, bela glina trikrat zmleta 110 bl., »B«, zelena glina trikrat zmleta 100 bl., »C«, svetlozelena glina, trikrat zmleta 100 bl., »vse za 100 kg, nettotežina, fco post. Laze, v sodih 250 kg, brez ambalaže, sodi po 65 Din za komad. — Glina surova: »A«, bela glina za 100 kg 70 bl., »B«, temnozeleno glina za 100 kg 60 bl., »C«, svetlozelena glina za 100 kg fco vag. Postojna 60 bl. Zito in poljski pridelki: Pšenica nova, za vguš, fco naklad. post. 270 bl., koruza, par. sl. post. 230 bl., koruza, fco vag. naklada. postaja 180 bl., otrobi srednji, fco slov. post. 155 blago, oves novi, fco naklad. post. 150 bl., fižol beli novi, fco vag. naklad. post. 200 bl., laneno seme, fco slov. naklad. post. 380 den., laneno seme, fco Bjelovar Podravina 370 den.

Orel

Orlovska prireditel v Hrušici. V nedeljo dne 8. t. m. vsi v Hrušico na orlovske prireditve, ki jo priredi Sentpeterska orlovska srenja v Ljubljani. Ljubljancem se nudi lep sprehod v Hrušico, ne zamudite te prilike. Od blizu in od daleč vlijudno vabljeni. Bog živi! — Odbor.

Sven Elvestad:

Železni voz.

Roman.

»Pojdite z menoj,« sem dejal »in povejte mi, kaj veste o železnem vozu. Kaj ni to stara bajka?«

»Stara bajka,« je mrmral mož, kakor bi ne razumel. In spet je zmajal z glavo. »Vsediva se nekam,« je dostavil, »neugodno je hoditi in kramljati; poleg tega stopate tako hitro, in jaz sem utrujen, kajti delal sem ves dan.«

Pri tem je pokazal na kamen v sosednjem travniku, ki se je svetil v košati travi kakor kakšna gola zaplata. Zavila sva na travnik, ki ga je ovlažila večerna rosa.

»Pozno je že,« sem dejal, dočim sva se vsedla. Poznal sem, kako so ljudje na deželi počasni in sem hotel, da bi se mož požuril.

»Da,« je odvrnil mož, »sinoči ob tem času se je moralo že dogoditi.«

»Kje ste prvokrat slišali železni voz?«

»Ko sem prišel v gozd. Poznam njegov ropot, saj se ne da niti zamenjati. Lahko vam pa tudi povem, da sem železni voz že prej slišal.«

»Kdaj?«

»Pred štirimi leti; v isti noči, ko je umrl stari Gjaernaes.«

»Ali je bil tudi ubit?«

»Ne, utonil je. Našli so njegov klobuk in palico na obalnem pesku, kamor ga je naplavila voda; nekaj dni kasneje smo našli njegov čoln. Vrglo ga je na suho in razbil se je ob čerch.«

»Toda truplo?«

»Nikdar ga niso našli.«

»Koliko je bil mož star?«

»Nad petdeset let. Nihče ni pojnil, kako je moglo

priti staremu možu na misel odveslati na tako majhnem čolnu na morje.«

»To je zares nenavadna zgodba.«

»Da, zelo nenavadna. Ljudje so tukaj v okolici govorili večasi o tem, tako medseboj. Imeli smo svoje sumnje.«

»Samomor?«

Toda mož se je izognil mojemu vprašanju.

»Vsak naj sam odgovarja za svoja dela,« je dejal.

»Torej v oni noči ste tudi slišali železni voz?«

»Da, slišal sem ga, prav tako razločno kakor sinoči. Le verjemite mi, Gjaernaes je star dvorec, ki ima svoje posebne skrivnosti.«

Sedaj mi je pripovedoval mož dolgo zgodbo o skrivnostnih znamenjih, ki so se navadno pojavila na starem dvorcu. Med drugim, kako je eden izmed nekdanjih posestnikov dvora, nekako pred 100 leti, storil smrt pri vožnji z železnim vozom. Bil je od ljuden čudak, ki se je bil mnogo klatil po svetu in ki ni užival dobrega imena. Zapravljal je svojo dedščino, ker je hotel uresničiti celo vrsto na pol norih iznajdb. Posebno veselje je imel nad konji in čudnimi vpregami. Končno je dal napraviti voz ves iz železa, ki je imel dvoje koles, spredaj širok senčnik in ki je bil precej podeden starim judovskim bojnim vozovom, kakor jih vidimo na podobah v sv. pismu. Ta voz je povzročil nekega večera njegovo smrt na vresi. Pozneje so slišali na vresi ropot železnega voza vselej, ako se je zgodilo na Gjaernaesu kaj hudega, ali če je bil kdo na tem, da umre. Nekateri trdijo, da je železni voz še danes skrit na dvoru, na tem ali onem mestu, in sicer na dobro zaprtem kraju v kolarnici. Zadnjikrat so slišali voz pred štirimi leti, ko je izginil stari Gjaernaes. Takrat so krožile vsakovrstne govorice o tem možu. Njegove denarne zadeve baje niso bile v najlepšem redu, in res je lahko opazil vsak, da je gospodarstvo propadalo. Toda njegovemu čilemu in podjetnemu sinu se

vendar posrečilo, da je ohranil vse posestvo in že odplačal nekaj očetovih dolgov... Vse to mi je pripovedoval ribič oklevaje in previdno, prav kakor da bi se vedno bal pred mojim nezaupanjem.

»Tokrat sva menda edina, ki sva sinoči slišala železni voz,« je dejal končno, »in rad bi Vas vprašal ali smem tudi drugim pripovedovati, kar sem slišal.«

»Zakaj ne?«

Ribič je sedel mirno in molčal dalje časa. Končno je zašepetal:

»Ne verjamejo mi. Nekoč sem bil pri župniku in pripevedoval sem mu o mnogih čudovitih dogodkih, ki sem jih doživel na morju in na suhem. Tudi pri učitelju sem bil, toda oba sta se mi smejala in rekla, da imam bujno domišljijo. Toda sedaj, sem si mislil, bodo ti morali dati prav, ker imaš na svoji strani meščana in učenega moža. Da, ste tudi vi slišali železni voz, ni res?«

Spet sem se moral čuditi nad ribičevo gorečnostjo in zagotavljal sem ga, da mu bom rad priskočil na pomoč. Jaz da sem slišal ponoči kako je drdral preko vresi neki voz; seveda bi pa ne mogel trditi, da je bil to njegov pošastni voz.

»Noben drug ni bil,« je odvrnil ribič uverjeno; »preiščite samo pota, saj je ponoči deževalo. Voz, ki teče tako težko, kakor oni, ki sva ga slišala, bi moral zapustiti sledi. Toda le preiščite vse — niti sledi kakaga kolesa ne bodele našli na poteh. Poleg tega imata v vsem okraju konje samo Gjaernaes in župnik.«

Ker se nisem hotel še dalje pečati s to rečjo, sem mu dejal, da bo prišel jutri mož, na katerega bi se lahko obrnil. »Kako vam je ime?« sem ga vprašal.

»Jan Jansen,« je odgovoril.

»Dobro, Jan Jansen! Jutri zjutraj pride s poštnim čolnom policijski uradnik iz Oslo; z njim bodele lahko govorili. Gotovo vas bo z veseljem poslušal.«

Priporočamo LUDSKO KNJIŽNICO (Jugoslovanska knjižnica v Ljubljani): 19. xv. J. O. Curwood, Krzan, volčji pes. Kanadski roman. 18 Din. vezan 30 Din. — 20. xv. Ed. About, Kralj gor. 18 Din. vezan 30 Din. — 21. xv. H. R. Haggard, Jutranja zvezda. 30 Din. vez. 40 Din. — 22. xv. Otoka kapitana Granta. Popolovanje okoli sveta. Roman v treh delih. 48 Din. vez. 58 Din.

